NOORD-BRABANDER.

Quid vetat? Dicere verum. Horatius.

Donderdag, 25 Juny 1829. 37

NEDERLANDEN.

'S HERTOGENBOSCH, 24 *juny*.

AANKOMST DES KONINGS.

De menigvuldige toebereidselen, welke door de regering dezer stad en door vele ingezetenen reeds gemaakt worden, kondigen aan, dat Z. M. niet minder plegtig als in de zuidelijke provincien alhier aanstaande zaterdag zal worden ontvangen; vijf eerebogen worden opgerigt in de straten, waardoor Z. M. gaan zal. Het stadhuis zal van binnen en van buiten met meer dan 4000 lampions en zelfs de toren met lantaarns, gedurende twee dagen verlicht worden; naar men vaneemt zal Z. M. langs de Zuid-Willems-Vaart binnen deze stad komen, en aan den Boom worden ontvangen, vanwaar Hoogstdezelve door de regering, de burgerlijke en militaire autoriteiten, de schutterij en de eerewacht, aan welker hoofd de heer *J. F. van Eyckevorst* geplaatst is, langs de Ortenstraat, de markt, Hinthamer-, Toren- en Verwerstraat naar het paleis van het gouvernement zal worden begeleid. Dezelfde dag zal Z. M. gehoor verleenen. De illuminatie zal algemeen wezen.

— Uit hoofde van plaats gebrek kunnen wij heden geen verder nieuws mededeelen.

PROTESTANTISMUS IN DE NEDERLANDEN.

Toen wij zeiden, dat men voor de protestantsche Hollanders de posten en het gezag bewaarde, heeft het ministerie ons niet willen logenstraffen; maar het heeft getracht, de gedrochtelijke onevenredigheid, welke men ten dezen aanzien, tusschen de protestanten en de katholijken opmerkt, te verklaren en te regtvaardigen.

»De noordelijke provinciën, aldus zeide hetzelve tot ons (*Gazette des Pays-Bas*, nº 81), waren volledig georganiseerd met betrekking tot de administratie, op het oogenblik, dat het koningrijk der Nederlanden gegrondvest werd: terwijl in de zuidelijke provinciën de hooge administratie geheel en al in de handen der Franschen was; deze administratie was voor een zeer groot gedeelte in de noordelijke provincien, zelfs onder den Koning, dien de Franschen aan Holland gegeven hadden, uit nationalen zamengesteld: konde onze doorluchtige Souverein, bij zijne komst tot den troon, iets anders doen, dan administrateurs behouden, die aan de behandeling der zaken reeds gewoon waren? Het gebeurde, onafhankelijk van die omstandigheden, dat de noordelijke provincien, voor dat het koningrijk der Nederlanden was zamengesteld, reeds als een constitutionele staat georganiseerd waren, zoodat men, daar op dat tijdstip, de eerste posten van algemeene administratie, reeds door Hollanders vervuld waren, niet anders doen konde, dan den kring hunner voorregten vergrooten, in plaats van eene dubbele administratie te vormen.»

Laten wij deze redeneering eens goed begrijpen. De hooge administratie, zegt men ons, bevind zich thans in de handen der protestanten, om geene andere redenen, dan dat zij zich op het oogenblik der vereeniging van de noordelijke met de zuidelijke provincien in deze handen bevond. Dit is een uitwerksel van het toeval, en niet de schuld van het gouvernement.

Dusdanig was het antwoord, dat het ministerie ons, voor drie maanden gaf, en het beweerde, daarin *vrymoedigheid* te hebben geplaatst.

Laten wij in de eerste plaats opmerken, dat, indien men alleen den heer *van Maanen* en den heer *Mollerus* (deze laatste in zijne kwaliteit van vice-president van den staatsraad), uitzondert, *het personeel van alle ministerien meer dan eenmaal veranderd is.* Men behoeft slechts de almanakken van dien tijd af tot op heden toe te raadplegen, om zich daarvan te overtuigen. Er is, behalve de portefeuille van justitie, geene, welke niet door verschillende handen gegaan is. Men heeft zelfs niet noodig, om, van de oprigting des koningrijks af, te rekenen; men kan zich bij het jaar 1821 bepalen. Op dat tijdstip was de raad van het kabinet des konings zamengesteld uit de heeren:

De graaf *de Thiennes de Lombise*, minister van staat.

Van Maanen, minister van justitie.

Van Nagel van Ampsen, minister van buitenlandsche zaken.

Van der Hoop, minister van de marine.

S. de Coninck, minister van binnenlandsche zaken en van den waterstaat.

Six van Oterleek, minister van financien.

D'Aubremé, kommissaris generaal, belast met de zaken van oorlog.

De Mey van Streefkerk, staatsraad, belast met de zaken der staats-sekretarij.

Men vergeve ons deze lijst van eigen namen; maar om de lieden welke daarmede de natie misleiden, te doen zwijgen, heeft men, zoo als men weet, materiële bewijzen en mathematische betoogen noodig.

Welnu! men vergelijke deze lijst van den eenen kant met die van het kabinet des Konings in het jaar 1814 of 1815, en van den anderen kant met die van het ministerieel departement van het jaar 1829, en men zal zien.

Het is dan onwaar, dat de door de *Gazette des Pays-Bas* aangeduide daadzaak, de oorzaak is van de onregtvaardigheid, welke wij zien met betrekking tot de hooge administratie, tusschen de katholijken en de protestanten en tusschen de Brabanders en Hollanders. Het gouvernement heeft meermalen gelegenheid gehad, om ons schadeloos te stellen, voor dat wij zijn te laat gekomen in de verdeeling van de eereposten en van het gezag; het heeft zich van dezelve bediend, om op denzelfden voet voort te gaan, als het begonnen is; en de heer *van Gobbelschroy* is, nog op dit oogenblik, de eenigste brabandsche, de eenigste KATHOLIJKE minister.

En men denke niet, dat de opmerking, welke men ten aanzien van het personeel van den raad der ministers heeft gemaakt, op niets anders toegepast wordt. Wij kunnen van de administrateurs zeggen, hetgeen wij van de ministers gezegd hebben. Men zoude hier insgelijks de algemeene admininistratie der munt, den raad van state, het amortisatie-syndicaat, de rekenkamer, den hoogen raad van adel, die zamengesteld is uit *tien* protestanten en *éénen* katholijken, het hooge militaire geregtshof te Utrecht, *waarin men geenen enkelen Brabander telt*, enz. enz., moeten aanhalen. En dit zijn intusschen over het algemeen administratien of kollegien, welke sedert de oprigting van het koningrijk georganiseerd zijn, en waarin men, bij gevolg, indien men zulks wezenlijk gewild had, bij de zamenstelling van dezelve, het getal der Brabanders en katholijken, welke de bevolking mede uitmaken, zoude hebben kunnen in aanmerking nemen. Men heeft zulks niet gedaan, dus heeft men het niet willen doen.

De *Gazette des Pays-Bas* heeft ook willen verklaren, waarom de hooge administratie zich uitsluitend in handen der *protestantsche hollanders* bevind, en hoe het komt, dat de katholijke hollanders daaraan geen deel hebben. »De reden hiervan is, zegt zij, dat onder het bestuur van de vereenigde provincien, de katholijke hollanders van bijna alle ambten waren uitgesloten en op de publieke zaak geenen invloed hadden. *Hunne ware en volledige emancipatie dagteekent zich eerst van het tegenwoordige gouvernement.* Doch daar deze emancipatie nog zeer nieuw is, konde zij bij haar ontstaan, niet aanstonds al hare gevolgen hebben voortgebragt. Toen de Koning verscheen, waren het gezag, de invloed, de ambten, de langdurige gewoonte der zaken en bedieningen bijna geconcenteerd in de protestantsche familien; zij moesten daarin blijven, tot dat de katholijken met den tijd, *de natuurlyke middelen* zouden verkregen hebben, om alle regten, welke hun zoo wel door de zeden, als door de constitutionele wetten waren toegekend, uit te oefenen. *Hoe verder wy voortgaan, hoe meer wy zien zullen, dat geen hinderpaal hun kan beletten, om zonder onderscheid tot alle posten te geraken.*»

Dit zoude waarlijk zeer te wenschen zijn, maar laten wij eens onderzoeken in hoeverre dit bewaarheid wordt.

In de eerste plaats is het onwaar, dat de katholijke Hollanders eerst in het jaar 1814 geëmancipeerd zijn; zij waren reeds twintig jaren te voren in hunne regten hersteld.

Het is waar, dat zij, onder het bestuur van het *staatsbewind* en onder dat van den raadpensionnaris *Schimmelpennink*, van het jaar 1801 tot 1806, op dezelfde wijze als thans behandeld en van bijna alle posten uitgesloten werden; maar onder de regering van *Lodewyk Buonaparte*, van de maand junij 1806, tot aan het begin van het jaar 1810, hebben de katholijken, en niet zonder eer, verschillende ministeriële posten en andere belangrijke ambten bekleed en daarin getoond, dat zij de noodzakelijke hoedanigheden, om dezelve waar te nemen, wel bezaten. In dien tijd waren vele onder hen in de provinciale gemeente-administratien geplaatst, en een groot getal van de voornaamste steden had burgemeesters uit dit kerkgenootschap. Maar tijdens de nieuwe organisatie in het jaar 1814 of later, hebben deze heeren hunnen post aan de protestanten moeten afstaan.

Het is dus insgelijks onwaar, dat de katholijken, uit gebrek aan de noodige bekwaamheden, in de noordelijke provincien, niet tot posten geroepen zijn geworden; en de hoop, welke de *Gazette* ons wil doen opvatten, dat wij langzamerhand de hollandsche katholijken hunne regten zullen zien genieten en zonder onderscheid tot alle posten geraken, wanneer zij de vereischte bekwaamheden hebben, wordt door eene ondervinding van vijftien jaren, volstrekt gelogenstraft. Neen dit is de oorzaak van deze uitsluiting niet. De geest van het protestantismus werkt tegen hun, deze geest ontneemt hun achtereenvolgende voorregten, welke zij te voren verworven hadden en wel verre van *in het vooruitgaan* te winnen, hebben zij, tot op dit oogenblik nog niet anders gedaan, dan verliezen. In het begin der herstelling hadden ten minste eenigen onder hun, het geluk, dat zij niet bedankt werden, maar wanneer hunne plaatsen open kwamen, gaf men hun over het algemeen protestanten tot opvolgers. Dezelfde geest heeft reeds een zeer aanmerkelijk getal protestantsche Hollanders tot de voordeeligste posten in Braband gebragt; zoodat men niet moet verwonderd zijn, dat vele hollandsche familien de zuidelijke provincien beschouwen *als eene colonie*, werwaards zij hunne kinderen kunnen zenden, om hun een eerlijk bestaan te verschaffen.

Wij zouden nog meer bijzonderheden en aanmerkingen voor te dragen hebben, ten aanzien van den toestand der hollandsche katholijken in het bijzonder, en ten aanzien der strekking van het protestantismus ten hunnen opzigte, en het is mogelijk, dat wij dit bij eene andere gelegenheid zullen doen. Maar voor het tegenwoordige zullen wij, uit vrees dat ons artikel zich boven mate zal uitstrekken, niet anders doen, dan eenen blik werpen op de uitwerking van diezelfde strekking in de militaire functien.

»In het leger, heeft het ministerie ons gezegd, hebben alle brabandsche officieren hunnen post gevonden; de diensten onder Oostenrijk, de diensten onder Frankrijk zijn nooit titels van uitsluiting geweest.... Noch de geboorteplaats, noch het belijden van eenen godsdienst hebben ooit eenigen invloed gehad op de benoeming tot burgerlijke of militaire posten.»

Het zal dus niet onaardig zijn omtrent het leger te doen, hetgeen wij reeds omtrent de justitie en andere departementen gedaan hebben.

Men merke in de eerste plaats op, dat de ambtenaren der hooge militaire administratie bijna alle protestanten zijn; dat er onder onze generaals geen enkele katholijke gevonden wordt; dat er van onze 22 luitenants-generaals, 17 protestanten zijn; dat er onder onze 53 generaals-majoor, 41 protestanten worden aangetroffen; dat van onze 25 generale-kommandanten der provincie, 18 protestanten zijn; en dat onder de 17 kolonnels onzer afdeelingen infanterie, zich nog 18 protestanten bevinden.

Dezelfde onevenredigheid bestaat bij de andere korpsen en voor de posten, welke van minderen rang zijn. Misschien zullen wij dit eens in alle zijne omstandigheden bewijzen.

Dat men nu eens oordeele *of de belydenis van eenen godsdienst geenen invloed heeft op de benoeming, zoowel van militaire als burgerlyke posten.*

Indien de *Gazette* ons mogt antwoorden, dat wij ons te veel met het voorledene bezig houden, dat het gouvernement in het toekomende verstandiger en regtvaardiger zijn zal, wel nu! laten wij dan eens eene daadzaak onderzoeken, welke nog geheel versch is, en laten wij eens zien, welk een vermogen, en welk eenen invloed het protestantismus gehad heeft op de organisatie van de militaire school te Breda.

Dit gesticht bestaat, zoo als men weet, slechts sedert het jaar 1828.

De militaire posten in hetzelve zijn op de volgende wijze verdeeld:

1 Gouverneur, (de luit^t.-gener^l. *Gunckel.*)			1 protest.
1 Kommandant.	. . . .		1 —
4 Kapiteins.	. . . .		4 —
9 Eerste luitenants	. . . . . .	1 kath.	8 —
2 Tweede luitenants.	. . . . . .	1 —	1 —
1 Officier van gezondheid	. . . . . .		1 —

Burgerlyke posten.

3 Hoogleeraren of professoren.	. .	1 vac.	2 protest.
1 Lector.	. . . .	1 kath.	
5 Leeraren van de eerste klasse.	.	1 —	4 —
8 Id. van de tweede klasse.	.	2 —	6 —
1 Ingenieur van den waterstaat.	. .	1 vac.	
1 Architect.	. . . .		1 —
1 Piqueur.	. . . .	vac.	
1 Bibliothecaris.	. . . .		1 —

Dus worden er, onder de achttien militaire posten, slechts twee (en wel twee van de minsten), door katholijken bekleed; en van de een- en twintig burgerlijke bedieningen bekleeden de katholijken er vier. Onder die vier leeraren of instituteurs, bevind zich de meester in de fransche taal en de beruchte *Wap*.

Ten slotte maken wij aan het publiek bekend, dat er onder de 170 *kadetten*, welke tot dus verre op dezelfde school zijn toegelaten, 132 *protestanten* en 38 *katholyken* zijn, onder welke laatsten 30 of 31 uit de zuidelijke provincien!!!

En dat men hier opmerke, dat wij noch eenig geschreeuw, noch uitroepingen voordragen; neen, het zijn daadzaken en niets anders dan daadzaken, men kan dezelve verifieren, indien men zulks noodig oordeelt. Het is mogelijk, dat deze bijzonderheden niet volstrekt zonder dwaling zijn; maar wij verklaren dezelve in den grond voor waarachtig.

Ziedaar, brabanders, ziedaar het protestantismus. En ik zeg het nog eens, laat u desaangaande niet misleiden; neen, het zijn niet de hollanders, welke men boven u de voorkeur geeft; ach, neen! de *katholyke hollanders* worden zelfs zoo goed niet behandeld als gij; het zijn alleen de protestanten, welke deze gunst bezitten en deze leven ten uwen koste. Zij, die naauwelijks een vierde gedeelte der bevolking uitmaken, hebben drie vierde gedeelte van voorregten, en gij die meer dan drie vierde gedeelten der bevolking uitmaakt, gij bezit naauwlijks een vierde gedeelte van de voorregten en van het gezag.

En dit alles overeenkomstig met de artikelen 9, 11, en 193 der grondwet, welke *de natuurlyke inwoners van het koningryk, zonder onderscheid van rang, van geboorte en van godsdienstige geloofs-belydenis, toegankelyk verklaren tot alle waardigheden en bedieningen, hoedanige die ook zyn mogen.* (*Courrier de la Meuse.*)

Bij het overnemen van bovenstaande artikel, achten wij het niet ondoelmatig, daar hetzelve ook eene omschrijving inhoud van het personeel van een kollegie, dat in deze provincie gevestigd is, mede eene opgave te laten volgen, als met het militaire in zekere betrekking staande, van de kommanderende officieren der dienstdoende schutterijen in deze provincie, zoo als dezelve in het afgeloopen jaar 1828 zijn benoemd, waarin eenen gelijken geest van protestantismus, even als in alle andere burgerlijke betrekkingen, zoo blijkbaar doorstraalt. De benoemde personen zijn:

Te 's Hertogenbosch, tot majoor den heer, baron *de Smeth van Deurne.*

Te Tilburg, tot majoor, den heer graaf *van Hogendorp van Hofwegen*, met rang van luitenant-kolonel.

Te Breda, tot majoor, de heer *M. J. F. van Tets*, met rang van luitenant-kollonel.

Te Oosterhout, tot majoor, de heer *J. L. Hallungius.*

Te Bergen op Zoom, tot kapitein, de heer *C. Lach de Bere*, met rang van majoor.

Te Rozendaal, tot kapitein, de heer *J. Drabbe*, met rang van luitenant-kollonel.

Te Eindhoven, tot kapitein, jonkheer *M. A. J. van der Beken Pasteel.*

Te Helmond, tot kapitein, de heer *H. W. Plenker.*

Behalve jonkheer *van der Beken Pasteel*, behooren de andere heeren alle tot het protestantsche kerkgenootschap. — Zoodra deze benoemingen bekend werden, gaf zulks door de geheele provincie eenen zeer onaangenamen indruk;

velen herinnerden zich de jaren voor 1794, wanneer de roomsch-katholijken buiten alle politieke posten en betrekkingen waren gesloten, en dit verminderde niet, bij het nagaan der titels, waarop de meeste benoemingen konden gevestigd zijn.

De kommanderende officier voor de schutterij te 's Hertogenbosch, was maar bij zeer weinige ingezetenen, zelfs bij naam bekend. Zijn hoog wel geboren woont sedert twee a drie jaren in de gemeente Vugt, op een uur afstand van de stad, en heeft nooit een verblijf of eigendom binnen dezelve gehad, en uit welkers benoeming men zoude moeten opmaken, dat geen een der ingezetenen is geschikt geoordeeld, om dien post te bekleeden.

De graaf *van Hogendorp* is kommandant geweest van de rustende schutterij te Tilburg, op wiens benoeming niets valt aan te merken.

De heer *van Tets* is agent der nederlandsche maatschappij van de volksvlijt te Breda, en is benoemd in plaats van den heer *P. N. Jansen*, lid der staten van Noord-Braband, en even als de heer *van Tets*, lid van de stadsregering. De heer *Jansen* is katholijk, en dit kan de eenige reden zijn, waarom hij is moeten vervangen worden, want sedert vele jaren is hij luitenant-kollonel en kommanderende officier van de schutterij te Breda geweest, welke bediening hij met veel ijver heeft waargenomen; en voor zijn gehouden gedrag, bij de verdediging der stad, tegen eenen nieuwen aanval der franschen, in december 1813, is hij door Z. M., onder erkenning van dankbaarheid, met eene medaille vereerd.

De heer *Hallungius*, een jongeling, is in 1827 als luitenant uit 's rijks dienst ontslagen, en tot ontvanger van 's rijks belastingen in de gemeente Dussen aangesteld, liggende deze gemeente ongeveer op eenen afstand van twee en een half uur van Oosterhout, en ofschoon hij in eerstgemelde gemeente een vast verblijf moet houden, is hem den post van kommandant der schutterij te Oosterhout evenwel opgedragen, met voorbijgang van den heer *J. J. van den Ouweland*, die katholijk is, en in vorige jaren als kapitein der schutterij aldaar gediend heeft, en bij de laatst voorgaande organisatie, op verzoek van den heer gouverneur, het kommando der schutterij op zich had genomen, en thans nog als kapitein bij dezelve dient, terwijl de heer *Hallungius* nader tot ontvanger te Princenhage, op eenen afstand van drie uren van Oosterhout, is benoemd en thans aldaar moet wonen.

De heer *Lach van Bere* is in het afgeloopen jaar tot wethouder der stad benoemd, is notaris; en vervangt den heer *Drabbe*, thans distrikts-kommissaris, die tot kommanderende officier der schutterij te Rosendaal is aangesteld, in plaats van den heer mr. *Jansen*, die ook tot het katholijk kerkgenootschap behoort, en zulks ofschoon de heer *Drabbe* zijne woonplaats heeft en blijft behouden te Bergen op Zoom, op eenen afstand van drie uren van Rosendaal.

Te Eindhoven is nimmer eene dienstdoende schutterij geweest, en moeijelijk zoude het geweest zijn aldaar, of in de omstreken een protestantsch ingezeten te vinden, die geschikt was, om tot kapitein der schutterij benoemd te worden; zoo als ook het geval is in de gemeente Helmond, evenwel heeft men het aldaar weten te schikken, door de aanstelling van den heer *Plenkar*, die griffier is van het vredegeregt, maar anders geene betrekkingen in de gemeente hebbende.

Niet veel beter is het gelegen met de schutterij te 's Hertogenbosch, waarvan de kommandant protestantsch is. — De drie kapiteins zijn katholijk, waaronder twee van de vorige schutterij, welke men niet welvoegelijk konde voorbij gaan.

Van de drie eerste luitenants, is er maar een katholijk, en even zoo veel van de zes tweede luitenants.

Het is evenwel verre van ons, dat wij deze partijdigheid alleen aan het gouvernement zouden willen toeschrijven, de daartoe gestrekt hebbende opgaven, moeten daartoe veel hebben bijgedragen, want bij de benoeming van den heer *de Smeth*, is hem daarvan als wonende te 's Hertogenbosch, kennis gegeven, en dit kan ook mogelijk het geval wezen, met die heeren, wier woonplaats niet is in die gemeenten, waarin zij tot hoofd der schutterij zijn benoemd.

Mogelijk vermeent men het gouvernement ondienst te doen, of zelfs als partijdig en fanatiek beschouwd te worden, door roomsch-katholijken tot eenigen post of bediening voor te dragen, of zonder aanzien van godsdienstige gevoelens de meest geschikten op den voorgrond te stellen, en wij integendeel houden ons verzekerd, dat aan Zijne Maj. geen opregter en wezenlijker dienst kan worden bewezen, dan door onpartijdige voordragten, en deze zoodanig te regelen, dat de daaropvolgende benoeming, de goedkeuring van alle onpartijdigen kan wegdragen.

Breda, 21 junij 1829.

Aan den Redakteur van den NOORD BRABANDER.

In een binnen onze stad op heden uitgekomen nieuw weekblad, genaamd JANUS,* hetwelk bestemd schijnt te zijn, om de daden en handelingen van het ministerie *omni meliori modo*, te verdedigen en inzonderheid den invloed der Zuid-Nederlandsche dagbladen, en zeker ook van uwen Noord-Brabander, op de openbare meening, ware het mogelijk, te stuiten en krachteloos te maken, ontmoet men eene soort van tegenspraak op den inhoud des briefs, welken ik u, onder dagteekening van den 10en dezer, heb geschreven. Deze nieuwe JANUS, welken men aan zijn uiterlijk aanzien, houding, gebaarden, manieren en denkbeelden voor eenen bastaard-zoon van APOLLO zoude moeten houden, heeft aan zijne *bescheiden* lezers kenbaar gemaakt, dat hij zijne bureaux gevestigd heeft aan deze zijde van het dorp WEST-WEZEL, aan den *limiet-paal*, tusschen de provincien ANTWERPEN en NOORD-BRABAND, om van dit standpunt met zijn dubbel gezigt een waakzaam oog op de twee groote afdeelingen van het *Zuiden* en het *Noorden* des rijks, te kunnen houden. De man heeft zich in deze dorre, woeste heide, naar ons inzien, eene goede plaats, overeenkomstig met zijne bestemming, uitgekozen: want, indien hij niets beter voor den dag weet te brengen, dan hetgeen hij ons in zijn eerste nummer heeft opgedischt, dan kan men hem veilig voorspellen, dat hij eene *vox clamans in deserto*, eene *stem schreeuwende in de wildernis* zal wezen; trouwens men ontwaart ras, dat het boven 's mans krachten is, eenen gezonden redetwist te voeren, en dat het aan hem niet is gegeven, om de constitutionnele begrippen, welke in de zuidelijke afdeeling des rijks reeds zoo diep wortel geschoten hebben en zich binnen deze provincie zoo gelukkiglijk beginnen te ontwikkelen, immer aan het wankelen te brengen. Hiertoe schijnt het oog van onzen JANUS geene genoegzame scherpzinnigheid aan te duiden.

Dit *nieuw* nieuwsblad, (gelijk het zich noemt), gewagende van het besluit, hetwelk de advokaten onbevoegd tot de functiën van lid der gedeputeerde staten heeft verklaard, betuigt letterlijk met deze zelfde woorden: « Dat het niet » wel begrijpt, hoe een besluit van dezen *aart* immer tot » eene toepassing VAN regtbanken kan aanleiding geven, en » dat het derhalve, » (*dat is om deze reden, omdat zyn begrip zich zoo ver niet uitstrekt*) « geene bijzondere oplet- » tendheid op het *gedacte* betoog van mijnen brief zoude » hebben gevestigd, ware het niet, dat de schrijver des » briefs, als het ware tot in de nieren der staatsleden » ziende, *stellig verzekerD*, dat het denkbeeld dezer uitslui- » ting binnen Noord-Braband geboren en van hier aan het » gouvernement medegedeeld is; enz. ». Wie zal hier in de eerste plaats de spelling en redekunde van het nieuw *Frontier-blad* niet moeten bewonderen? Maar is de heer JANUS niet te beklagen, wanneer hij zelf moet erkennen, dat zijn verstand en oordeel zoo bekrompen zijn, dat hij niet eens kan begrijpen, hoe het mogelijk zij, dat regtbanken geroepen zouden kunnen worden, om aan eenen advokaat, die lid van de gedeputeerde staten is, de uitoefening der praktijk, bij toepassing van het bedoeld besluit, te verbieden? Wie anders zoude dit dan moeten doen? Misschien, zal JANUS deze regtsmagt aan den eenen of anderen minister toegekend willen hebben. — Men behoeft niet diep in de nieren der staatsleden in te zien, om stellig te kunnen verzekeren, dat het denkbeeld, om de advokaten van hunnen staat of van het genot van een gedeelte hunner politieke regten te berooven, binnen Noord-Braband geboren en van hier aan het gouvernement medegedeeld is; immers een der leden van de provinciale staten binnen dit gewest heeft hiertoe in de vergadering openlijk het voorstel gedaan, hetwelk nagenoeg eenstemmig en met eene blijkbare verontwaardiging over deszelfs doel, is verworpen; dit moet in het proces-verbaal der zitting, indien hetzelve naauwkeurig is, opgeteekend staan. In geene andere provincie is de gedachte tot zulk eene miskenning van wettiglijk verkregen en onafneem-

---

* Men wete, dat behalve de *Bredasche-Courant*, de tweehoofdige JANUS, ter vervanging van den honderd-oogigen ARGUS, wordt uitgegeven. (*Redaktie.*)

hare regten opgerezen; en echter zijn de advokaten van het lidmaatschap der gedeputeerde staten uitgesloten geworden; van waar elders dan van hier kan derhalve het denkbeeld dezer uitsluiting aan de regering ingeblazen zijn? Terwijl in al de overige Noordelijke Provincien, voor zoo ver ik weet, slechts een enkel katholijke onder de gedeputeerde staten gevonden wordt, zoo was het binnen dit gewest, dat drie advokaten, den katholijken godsdienst belijdende, onder dezelve zitting hadden; dit had de gal van eenige protestantsche hooge ambtenaren ontstoken; deze konden den nijd, die hen bezielde, niet verbergen en hebben, bij de herziening der provinciale reglementen, openlijk al hunnen invloed in het werk gesteld, om de advokaten uit dit collegie van bestuur geweerd te krijgen. Kan het inzigt van dit streven twijfelachtig wezen, wanneer diezelfde protestantsche ambtenaren, in hunne bijzondere en openbare betrekkingen, niet alleen met welgevalligheid gedogen, maar zelfs voorspreken en door hun gezag begunstigen, dat protestantsche advokaten en prokureurs te gelijk bewaarders der hijpotheken, ontvangers der belastingen, controleurs van het kadaster zijn en andere posten bekleeden, welke door *wettiglyke* verordeningen incompatibel met hunnen stand zijn verklaard?

JANUS wacht zich wel van tegen te spreken, dat binnen deze provincie de katholijken, welke nogtans negen en twintig dertigste gedeelten der bevolking uitmaken, bijna van alle ambten en bedieningen, ter begeving der regering staande, uitgesloten zijn; indien hij dit in twijfel mogt trekken, dan behoeft hij slechts den provincialen almanak in te zien, om zich te overtuigen, dat negen tiende gedeelten der ambtenaren protestanten zijn. Mogt hij een staaltje van den verdraagzamen en liefderijken geest van het protestantismus binnen deze provincie verlangen, dan zal ik hem doen opmerken, dat bij de laatste organisatie van het bestuur der domeinen de twee eenige katholijke rentmeesters, welke door eenen langdurigen dienst-tijd en geschiktheid boven alle hunne ambtgenooten aanbevelingswaardig waren, ter zijde gesteld en door vreemde protestanten vervangen zijn, zoo dat alle ambtenaren van dit bestuur thans tot de hervormde kerk behooren.

Ik had bij mijnen vorigen brief de vraag voorgesteld, of de maatregel, waardoor de advokaten van hunnen staat of wel van hunne politieke regten ontzet worden, als constitutionneel, wettig, regtvaardig of billijk konde worden beschouwd, en ik vermeen het ontkennende derzelve door bondige redenen, door beginselen en door het stellig voorschrift van artikel 11 en 146 der grondwet te hebben aangetoond. Ik durf den nieuwen JANUS gerustelijk uitdagen, om over dit punt met mij in redetwist te treden. Hij kan verzekerd zijn, dat ik hem het woord zal staan; maar, wanneer hij weder met ontwijkingen en uitvlugten voor den dag mogt komen, dan heeft hij van mij geen antwoord meer te wachten.

In het onvermogen, waarin de redacteur van het *nieuw* nieuwsblad zich bevind, om mijne redenering te wederleggen, heeft hij dezelve als ongepast ter zijde trachten te stellen en met eene magtspreuk verklaard eene klagte zonder grond te zijn. Hoe? weet de publicist van den westwezelschen grenspaal dan niet, dat de bevoegdheid, om de *constitutionnaliteit* der handelingen van het openbaar bestuur te onderzoeken en te beoordeelen, een grondwettig regt van elken Nederlander is, nog onlangs bij de wet van den 16 mei 1829 openlijk verkondigd, als vaststellende in artikel 4, dat de daarbij gemaakte voorzieningen, geenszins het regt zullen kunnen krenken, om over de handelingen der openbare magt zijne gedachten te kunnen uiten en deze te beoordeelen? welk denkbeeld heeft JANUS van het regt van eigendom en het regt van elken burger tot genot zijner politieke bevoegdheden, wanneer hij de klagte der advokaten over de ontneming van een dezer twee wettige regten als ongegrond uitschreeuwt? Beseft hij dan niet, dat de staat van advokaat niet als eene gunst der regering beschouwd, noch gelijk gesteld kan worden met de ambten van regters, openbare aanklagers en derzelver substituten en met de bedieningen van notarissen, prokureurs en solliciteurs? Gevoelt hij niet, dat deze laatste ambten en bedieningen ter beschikking der regering staan en door dezelve onder bepaalde voorwaarden van incompatibiliteit met andere openbare functien begeven kunnen worden, terwijl de advokaat zijnen staat niet van de regering als eene weldaad ontvangt, maar *Jure suo*, met volle regt, krachtens de wet, ten zijnen nutte in praktijk of werking stelt? Begrijpt hij niet, dat het beroep van advokaat een regt van eigendom is voor dengenen, welke hetzelve uitoefent, en dat de regering zich bij geenen titel immer geregtigd kan achten, om hem dit regt te ontnemen of de uitoefening van hetzelve aan het gemis van politieke regten, welke aan elken burger, die daarvan door de bevoegde regterlijke magt, krachtens de wet, niet ontzet is, bij de grondwet toegekend en verzekerd zijn, ondergeschikt te maken? strekt het doorzigt van onzen vier-oogigen JANUS zich zoo ver niet uit, dat hij bevatten kan, dat, wanneer een minister, door een koninklijk besluit, de advokaten van het lidmaatschap der gedeputeerde staten zoude kunnen uitsluiten, deze hetzelfde ten aanzien van geneesheeren, kooplieden, fabrijkanten, kunstenaars, dagbladschrijvers en andere vrije beroepen en bedrijven zoude kunnen doen? Ligt het dan geheel buiten zijn denkvermogen, om te bevroeden, dat, wanneer hij toegeeft, dat de regering geregtigd zoude zijn, om de advokaten, welke eene vrije en onafhankelijke professie uitoefenen, uit het kollegie van gedeputeerde staten te verdrijven, hij dan aan dezelve het regt niet kan betwisten, om tot stelregel aan te nemen: *Niemand zal in het kollegie van gedeputeerde staten zitting kunnen hebben, dan de zoodanige, welke myne goedgunstigheid daarin [illegible] zal willen toelaten?* Indien JANUS een grein gezond verstand bezit, dan zal hij moeten toestemmen, dat zijne bewering het genot der politieke regten van elken burger in de afhankelijkheid van ministeriëlen willekeur plaatst en dat dezelve tot een ergerlijk *absolutisme*, tot het *regime du bon plaisir* zoude opleiden. JANUS schijnt niet te weten, wat eigenlijk een koninklijk besluit of ministeriële verordening is, want hij trekt in twijfel, of het besluit van den 30 mei 1825 n° 98 wel als zoodanig kan worden beschouwd, omdat bij hetzelve een reglement omtrent de zamenstelling der staten is gearresteerd. Verandert dan eene koninklijke of ministeriële ordonnantie van natuur, naar gelang van derzelver inhoud? Kan een reglement, bij een eenvoudig koninklijk besluit vastgesteld, immer voor eene wet doorgaan? Een ieder, welke de grondwet en de hierbij ingevoerde verdeeling der magten kent, zal op deze vraag ontkennend antwoorden; het is en blijft altoos een koninklijk besluit; nimmer zal aan hetzelve de kracht van eene wet kunnen worden toegekend.

Ik heb bij mijnen vorigen brief als waarschijnlijk verondersteld, dat dezelfde inhabiel-verklaring ook in de reglementen van andere provincien zoude voorkomen en deze geenszins als eene bijzondere verordening voor dit gewest willen kenmerken, zoo als JANUS zulks aan zijne *bescheiden* lezers wil doen gelooven; maar, ondanks de stoute en roekeloze bevestiging van JANUS, kan ik met stellige zekerheid verklaren, dat de reglementen omtrent de zamenstelling der staten binnen alle provincien niet gelijkluidende zijn, en dat de bedoelde uitsluiting niet in art. 76 te vinden is, maar in art. 78 *quasi per transennam* ingelascht is.

Ik kan dezen brief niet eindigen, zonder het geëerd publiek opmerkzaam te maken, dat het *nieuwsblad* de JANUS, hetwelk, (indien er, van hooger hand op hetzelve, even als op de *Sentinelle*, voor geene negentig abonnementen ingeschreven wordt), geen langdurig bestaan aankondigt, en zich uit hoofde van zijn zwak gestel niet meer dan eenmaal 's weeks zal vertoonen, niet minder dan twaalf gulden jaarlijks zal kosten en alzoo aan de geabonneerden op iets meer dan drie en twintig cents per nummer zal komen te staan. Een ieder houde zich voor gewaarschuwd en wachte zich voor schade!

Ik heb de eer te zijn

[illegible]

BEKENDMAKING.

⁎ P. G. de KORT, mr. Kaarsenmaker en Slagter, in de Snelstraat, heeft de eer, aan het geëerd publiek bekend te maken, dat bij hem, voor eenen civielen prijs te bekomen zijn, echte en onvervalschte VETPOTTEN, voor de Illuminatie, en verzoekt zijne begunstigers, zoo spoedig mogelijk, hun benoodigd getal op te geven, om dezelve tijdig klaar te kunnen hebben.

Te 's Bosch, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, *Apostelstraat, H, n° 20.*